

De isolatie

Columns - 20 maart 2020 - Auteur: Merlijn Schoonenboom

Eigenlijk is er geen reden om hier lang te blijven. Lege weilanden, donkere bossen, onduidelijke dorpjes waar nauwelijks iets of iemand te zien is, met af en toe een rechtse graffiti-spreuk op een muur. Dit deel van Brandenburg is een gebied dat ik normaal liever mijds, maar nu zit ik zelf in zo'n huisje aan de rand van een duister bos - en even heb ik het gevoel op de best mogelijke plek van Duitsland terecht te zijn gekomen.

Het begon allemaal met Angela Merkel, die op donderdagavond 12 maart zei dat we 'sociale contacten' moesten mijden. Vanaf dat moment veranderde alles in de hoofdstad. De theaters, de clubs, de cafés; alles wat Berlijn Berlijn maakt, verdween; alleen de ambtelijke chaos bleef. En het was niet het virus op zichzelf dat ons verjaagde, maar deze chaos van de Berlijnse bureaucratie, die in coronatijden de dingen extra gecompliceerd maakt.

In de vriendenkring begon de exodus. Wie kon, ging de stad uit. Het rijkste bevriende gezin vetrok naar hun familiebezit op Sylt, dat Noordzee-eiland dat al decennia een onderonsje voor de West-Duitse elite is. Alleen: geborgenheid heeft hun dure toevluchtsoord met rieten dak hen niet gebracht. De eilandbewoners willen de grote hoeveelheid stedelingen niet meer, uit angst voor overbelasting. Alleen de oorspronkelijke bewoners mogen er blijven, de rest moet weg - ook de miljonairs.

Bij ons in de schoonfamilie is er alleen dat rare Oost-Duitse huisje aan de drukke snelweg naar Polen, waar we eigenlijk nooit heen wilden. Het is een overblijfsel van een DDR-familieverleden, en is direct na 1990 gekocht. De snelweg was toen gewoon een straat met wat tuffende Trabanten erop, met de Poolse grens als 'dead end'.

Merlijn Schoonenboom verbindt in zijn maandelijkse column persoonlijke ervaringen met bredere maatschappelijke ontwikkelingen in Duitsland

Aantrekkelijk is het er voor ons nooit geweest. In de herenigde Bondsrepubliek werd dit een plek voor de 'Abgehängten', met norse bewoners die wantrouwig kijken naar alles wat nieuw is. Het dichtstbijzijnde stadje noemden we lacherig

Nazihausen; een van de vergeten oorden in *Dunkeldeutschland*, zoals Oost-Duitsland sinds de vluchtelingencrisis is gaan heten, omdat men er geen 'weltoffenenes' wereldbeeld aanhangt, zoals wij hoofdstedelingen dat graag zouden willen.

Nu is alles anders. Uit de 'interactieve kaart met besmettingen' in de Duitse media blijkt dat de landelijke delen van *Dunkeldeutschland* het minst getroffen zijn. De reden daarvoor is logisch: het platteland hier is grotendeels ontvolkt, het wederzijdse wantrouwen zorgt er voor beperkt sociaal contact, en de kosmopolieten, die ongewilde verspreiders van het virus, zijn tot voor kort met een boog om dit gebied heen gereden.

Ineens blijkt dat de corona-crisis de oude scheidslijnen tussen oost en west een nieuwe betekenis heeft gegeven. Ik ga niet zeggen dat 'de wereld er nog in orde is', zoals AfD-kopstuk Björn Höcke over zijn Oost-Duitse dorp zegt, maar zeker is dat de isolatie er minder hard voelt dan in de hoofdstad.

De oude nadelen worden tot een voordeel. Het duistere bos is voor de kinderen een spannend sprookjeswoud, en de lege weilanden zijn gezonder dan bedompte stadswoningen. De snelweg is niet meer zo'n probleem, omdat de vrachtwagens stilstaan voor de gesloten Poolse grens. En sociale contacten hoef je hier niet te mijden, omdat in het dorp zich sowieso niemand laat zien.

Even is niet Sylt maar *Dunkeldeutschland* the place to be. Meerdere gezinnen met hoofdstedelijke flair zie ik hier inmiddels door de weilanden rijden, op zoek naar een boerderij voor verse melk en kaas. De vraag is natuurlijk hoe lang dit goed kan gaan. Vreemdelingen die de levensmiddelen opkopen en mogelijk het virus brengen, zou de stemming snel weer kunnen doen omslaan.

In de supermarkt in het naburige stadje doe ik aan de kassa dan ook mijn best om de lokale norske blik op te zetten, en vooral niets te hoeven zeggen. Een buitenlands accent lijkt me in 'Nazihausen' nu ook weer niet zo'n goed idee. Voor je het weet wordt het in Oost-Duitsland net zo erg als op Sylt.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/36459/de-isolatie>